

**Michał Gawlikowski, Kazimierz
Michałowski, M. Krogulska, P.
Bieliński, R. Sobolewski, H. J. W.
Drijvers, M. Versteegh**

Palmyra (Syria)

Informator Archeologiczny : badania 8, 307-308

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nie udało się dotąd odsłonić bram wiodących do twierdzy, jednakże wyraźnie rysujące się już w tej chwili celowe rozplanowanie przestrzeni wewnętrznej i sugestywnie zaznaczające się ciągi ulic pozwalają na hipotetyczne wskazanie ich położenia.

Na podstawie dotychczasowych badań można było ustalić, że na przestrzeni wczesnego średniowiecza występowały trzy fazy rozwoju osady wzniesionej na rozwaliskach twierdzy wczesnobizantyjskiej. Pierwszej z nich odpowiadały drążone w ruinach, w przybliżeniu kwadratowe domostwa o wymiarach około 4 x 4 m. Posiadały one jedynie lico od strony wewnętrznej i były wyposażone w piece zbudowane z płyt kamiennych. Drugiej fazie odpowiadają zapewne większe budowle o prostokątnym zarysie, licowane również tylko od strony wewnętrznej. Na podstawie ceramiki i innych za- bytków m.in. złotej monety Bazylego II i Konstantyna VIII obie fazy datować można na wieki IX i X. Najmłodszą fazę zabudowy stanowiły duże prymitywne budowle o zaokrąglonych narożnikach. Ściany ich wzniesione były z pojedynczego rzędu kamieni i posiadały lico również od strony wewnętrznej. Na rozwaliskach najmłodszej fazy osady wczesnośredniowiecznej znajdowało się cmentarzysko szkieletowe, z którego odsłonięto dotąd 14 pochówków.

PALMYRA /Syria/

Polska Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej w Kairze

Badania prowadzili doc.dr hab. Michał Gawlikowski /kierujący pracami w zastępstwie prof.dr. Kazimierza Michałowskiego/, mgr M. Krogulska, mgr P. Bieliński, mgr inż. arch. R. Sobolewski przy współpracy prof. H. J. W. Drijvers i M. Versteegh z Uniwersytetu w Groningen /Holandia/. Finansowała Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej w Kairze przy współdziałaniu Uniwersytetu Groningen. Szesnasty sezon badań. Starożytna dzielnica miejska I w.p.n.e. - XII w.p.n.e.

W 1974 roku ekspedycja kontynuowała badania w północno-zachodniej części Obozu Dioklecjana, gdzie odsłonięty został ciąg pomieszczeń biegnących wzdłuż głównej ulicy /tzw. Via Praetoria/. Budynki te można datować na II w.n.e. W sektorze przylegającym do Via Praetoria, na północ od Terapyllonu odsłonięto kompleks zabudowań o charakterze mieszkalnym. Zachowane do wysokości 40-60 cm fragmenty murów wytyczają plan rezydencji z okresu późnorzymskiego.

W zachodniej części badanego sektora odsłonięto narożnik budynku z I w.n.e., który zidentyfikowano jako celę świątyni. Prace te będą kontynuowane.

Na terenie tzw. Forum, którego eksplorację rozpoczęto w 1962 r. przeprowadzono szereg badań dodatkowych w celu uściślenia datowania i dalszego opracowania topografii zespołu /M.Krogulska/.

Jednocześnie kontynuowano prace nad pozostałościami arabskiej architektury mieszkalnej z okresu późnego, usytuowanej wzdłuż Via Praetoria /P.Bieliński/.

Bogaty materiał epigraficzny, uzyskany w czasie poprzednich kampanii, uzupełnia przede wszystkim inskrypcja na steli fundacyjnej świątyni boga Szamasza. Jest to jedna z najstarszych inskrypcji palmyreńskich.

PRILEP - MARKOWE KULE
Główna Porta

Muzeum Narodowe w Prilepie
Instytut Historii Kultury
Materialnej PAN
w Warszawie

Badania prowadzili prof.dr Witold Hensel i Boško Babić. Pracami w terenie kierowali Boško Babić i mgr Ryta Kozłowska. Pierwszy sezon badań. Osadnictwo z IX-XIV w.

Badania prowadzone były na starym mieście w Prilepie zwanym Varoš, na szczycie Markowych Kuli, w jego północnej części. Odsłonięto fragmenty kamiennych umocnień obronnych, jedną z bram wraz z częścią drogi dojazdowej, prostokątną wieżę obronną, przylegającą do bramy od strony zachodniej oraz osiem pomieszczeń użytkowych położonych wokół bramy od strony wschodniej i zachodniej.

Odsłonięte pomieszczenia miały kształt prostokątny i posiadały zróżnicowane rozmiary, a wysokość zachowanych murów była różnaita. Pomieszczenia te były różnie zorientowane w stosunku do stron świata. Zbudowane były z kamienia łupanego łączonego różnymi zaprawami wapiennymi na co wskazywała barwa i ich konsystencja, błotem lub błotem zmieszonym z zaprawą wapienną, Każde z pomieszczeń posiadało jedno lub dwa wyjścia, nie zaobserwowano jednak żadnego porządku orientacyjnego w ich usytuowaniu. Wypełniska pomieszczeń stanowił gruz kamienny lub warstwy ziemi zawierające przemieszany materiał ceramiczny z różnych epok historycznych. Poza ceramiką i licznymi glinianymi dachówkami wyeksplorowano dość liczne monety bizantyjskie, kilka rzymskich, oprawki kościane bogato ornamentowane, pierścienie brązowe, fragmenty naczyń szklanych, żelazne noże, szydła i gwoździe, żarna.

Przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja i dokumentacja rysunkowa poszczególnych murów pozwoliła na wstępne chronologiczne ich rozpoznanie.